

днення фінансової звітності банків України – лише методу курсу «закриття». Основним недоліком цього методу є те, що використання валютного курсу на дату складання фінансової звітності при трансляції активів закордонного підрозділу, оцінених за історичною вартістю, призводить до одержання беззмістовних значень, які не відображують ні історичної, ні поточної вартості цих активів. Водночас перевагами зазначеного методу є його простота, а також те, що при його застосуванні не порушуються первинні фінансові результати та взаємозв'язки між показниками, які зафіксовані у звітності закордонної господарської одиниці.

Перелік посилань:

1. Голов С.Ф. Отражение влияния изменений валютных курсов согласно МСБУ [Текст] / С.Ф. Голов // Бухгалтерский учет и аудит. – 2000. – № 9. – С. 35-46.
2. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.10.2007 р. № 911-р. (зі змінами і доповненнями). - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/911-2007p>.
3. Коршикова Р. Финансовая отчетность в иностранных валютах: влияние изменений валютных курсов и инфляции [Текст] / Р. Коршикова // Бухгалтерский учет и аудит. – 2000. – № 9. – С.13-20.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив зміни валютних курсів» [Текст]: наказ МФУ від 10.08.2000 р. № 193 з наступними змінами і доповненнями // Бухгалтер. – 2005 - № 5 - С. 32.
5. Міжнародні стандарти фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=394683&cat_id=3935
6. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі. Практичний посібник [Текст] / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко. – К.: Лібра, 2001. – 640 с. – С. 733 – 738.
7. Демчук Т. Застосування міжнародних стандартів в обліку валютних операцій підприємств [Текст] / Т. Демчук // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2009. – №4 (48). – С. 139-44
8. Галащук С.М. Застосування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку операцій в іноземних валютах в умовах реформування вітчизняної економіки [Електронний ресурс] / С.М. Галащук // Збірник тез Десятої Всеукраїнської наукової Internet-конференції студентів і молодих вчених, присвяченої видатним вченим в галузі бухгалтерського обліку, фінансового аналізу та контролю І.В. Малишеву, П.П. Німчинову. - Режим доступу : <http://eztuir.zdu.edu.ua/id/eprint/3330>
9. Чалый И. Их валюта - наш стандарт [Текст] / И. Чалый // Вестник бухгалтера и аудитора Украины. - № 9. - 2001. - С. 10-11.
10. Лукашова І.О., Богодух О.Г. Вплив змін валютних курсів на фінансову звітність: проблеми обліку та шляхи їх вирішення у міжнародній практиці [Електронний ресурс] / І.О. Лукашова, О.Г. Богодух. - Режим доступу: http://rusnauka.com/8_DNI_2009/Economics/43206.doc.htm
11. Кухарський Н.А. Міжнародна економічна діяльність [Текст] / Н.А. Кухарський, С.К. Харчіков. - Одеса. – 2009. – 456 с.
12. Береславський О. Чинники курсової нестабільності в Україні [Текст] / О. Береславський // Вісник НБУ. – 2010. – № 12. – С. 8-14.

Стаття надійшла: 17.10.2014 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Горелов Д.О.

УДК 338.45:69
JEL M210

УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ

Писаревський І.М., д. е. н., професор

Старченко М.В., аспірант

Харківський національний університет міського господарства ім. О.М.Бекетова

Анотація. Протягом усього періоду переходу та розвитку ринкових відносин в українській економіці продовжує зберігатися проблема пошуку по оптимізації управління потенціалом підприємства. Недолік відповідних теоретичних розробок, відсутність практичних механізмів управління фінансовим потенціалом підприємства, втіленого в єдину технологію стратегічного управління, досить повно відпові-

дає сучасним вимогам, з одного боку, а з іншого, - назріла необхідність розробки принципово нових підходів і способів ефективного управління потенціалом підприємницьких структур в умовах перехідної економіки, зумовлюють наявність протиріччя між практикою управління структурами бізнесу в сучасних умовах і методами управління їх потенціалом. Тому, в даній статті розглянуто один з актуальних на сьогоднішній день економічних питань - стратегії формування виробничого плану підприємства на основі фінансового планування як одного з факторів ефективності управління потенціалом будівельного підприємства. Даний аспект орієнтовано на довгострокову перспективу в ув'язці з тактичними завданнями, тому є гарантією успішної діяльності підприємства в складних умовах конкурентного середовища і повинен виходити з кінцевих результатів виробництва з урахуванням потреб ринку, сформованих особливостей виробничого процесу, стилю і методів управління, рівня організаційної культури. Метою даного дослідження є опис науково-методичних аспектів фінансового планування, що впливають на розвиток будівельних підприємств України. Ключовим аспектом виступає сполука досвіду роботи в умовах адміністративно-командної економіки, адаптації до конкурентних умов ринку і до специфіки роботи. Визначено завдання і цілі фінансового планування. Описано заходи, що сприяють підвищенню ефективності управління потенціалом будівельного підприємства. Також в статті запропоновані стратегії з оптимізації виробничої програми, які базуються на основі формування та мобілізації наявних фінансових ресурсів підприємства. На підставі проведеного дослідження були зроблені висновки і позначені основні принципи при формуванні стратегії фінансового планування.

Ключові слова: стратегія, фінансовий потенціал, виробничий потенціал, планування, фінансове планування, будівельне підприємство, ефективність управління.

Постановка проблеми. В сучасних соціально-економічних умовах розвитку економіки України та її трансформація на ринкових засадах вимагає від будівельних підприємств раціональних дій з управління їх діяльністю. Тому, основний акцент зміщується від забезпечення поточних результатів діяльності в бік забезпечення довгострокових конкурентних переваг, що повністю залежить від ступеня реалізації потенціалу будівельних підприємств. Успішне і довгострокове функціонування підприємства багато в чому визначається аспектами фінансового планування, а це є однією з основних складових виробничого потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливістю сучасного стану вітчизняної економічної науки є адаптація світового теоретичного і методологічного попиту досліджень і створення теоретичної бази для вирішення проблем розвитку підприємств в умовах трансформаційних змін економіки. Вивчення проблеми потенціалу підприємства давно стало одним з найважливіших досліджень економістів. Даної проблематики присвячено велику кількість монографій, досліджень і розробок як вітчизняних, так і зарубіжних вчених: Р.Брейлі, С. Майерса, Р. Акофф, В.І. Плаксіна, Т.В. Кулешовой, А.Е. Воронкова, Г.В. Козаченко, Л.А. Костирко, Л.М. Кузьменко, М. Минцберг, М. Портер, А.А. Томпсон, Р. Холл, Р.А. Фатхутдінов, А. Шуен та ін.

Невирішені складові загальної проблеми. Однак, незважаючи на збільшення потоку публікацій з даної проблеми, багато питань про проблематику фінансового планування в контексті стратегії управління потенціалом підприємства залишаються недостатньо дослідженими. Будівництво - система складна, динамічна і стохастична, тому виникає проблема вдосконалення методики розробки стратегії і тактики у розвитку підприємства.

Формулювання цілей статі. Метою даної статті є вдосконалення методики розробки стратегії управління виробничим потенціалом на основі фінансового планування. Дана мета зумовлює облік наступних проблем:

1. фінансові ресурси - як один з визначальних факторів успішної діяльності підприємства;
2. складність регулювання договірних відносин між суб'єктами будівельного комплексу;
3. значне підвищення цін на всі види ресурсів і продукцію, викликане інфляційними процесами;
4. альтернативне використання виробничих потужностей;
5. диктоване замовником скорочення термінів будівництва об'єктів;
6. підвищення конкуренції між суб'єктами будівельного комплексу за отримання замовлень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наукове обґрунтування визначення базових стратегій розвитку, сформованих на основі системного підходу до управління, який забезпечує будівельному підприємству збалансованість і загальний напрямок розвитку, адекватні вимогам конкурентного середовища, можна вважати основною умовою для підвищення ефективності будівельного виробництва. Методологічно це зводиться до встановлення концептуальних положень, методично - до розробки послідовності формування стратегій, а практично - пов'язано з обґрунтуванням управлінських рішень, в основу яких має бути покладено співвідношення висунутих цілей і принципів проведених перетворень з особливостями будівельного виробництва, а також умовами та обмеженнями функціонування підприємств будівельної галузі. Вибір стратегії, відповідно особливостям функціонування будівельного підприємства, тенденціям розвитку ринку будівельної продукції має на меті зміцнення позицій на ринку, передбачає оцінку переваг стратегій; аналіз відповідності ринкових умов, необхідних для реалізації стратегії, реальної ситуації на ринку; встановлення відповідності стратегічних нормативів особливостям організації будівельного виробництва та управління підприємством і т.д. [1, с. 26-35].

Звернення до якісної сторони господарської діяльності обумовлює підвищення значущості формування стратегії будівельного підприємства, необхідністю здійснення інноваційних перетворень, як в області матеріально-технічної бази будівельного виробництва, так і у всіх ланках управління.

Тому, головною метою формування стратегічних цілей господарської діяльності будівельного підприємства є підвищення добробуту власників підприємства і максимізації його ринкової вартості. Система стратегічних цілей забезпечують формування достатнього обсягу власних ресурсів і високорентабельне використання власного капіталу, а також прийнятний рівень підприємницьких ризиків у процесі здійснення господарської діяльності підприємства.

Для вирішення вище перерахованих завдань на основі проведених досліджень необхідне у главу кута поставити фінансове планування.

Для використання фінансового планування підприємства визначають центри доходів і витрат підприємства. На думку визнаних американських фахівців в області корпоративних фінансів Р. Брейлі і С. Майерса фінансове планування - це процес, що складається з:

- 1) аналізу інвестиційних можливостей і можливостей фінансування, якими володіє компанія;
 - 2) прогнозування наслідків поточних рішень, щоб уникнути несподіванок і зрозуміти зв'язок між поточними і майбутніми рішеннями;
 - 3) обґрунтування обраного варіанту з ряду можливих рішень;
 - 4) оцінки результатів, досягнутих компанією, в порівнянні з цілями, встановленими у фінансовому плані [2, с.220].
- Основною метою фінансового планування є підвищення ефективного формування і використання довгострокових і короткострокових фінансових потоків. В процесі планування розробляються заходи щодо підвищення рівня надходження фінансових ресурсів, стабільності організації, мінімізації ризиків і т. д.

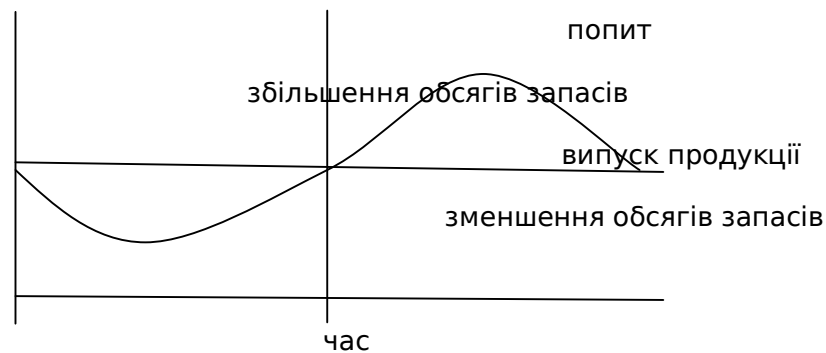
Фінансове планування припускає розробку фінансових планів на порівняно тривалий період (від трьох до п'яти років) з обов'язковим плануванням і виконанням річних робіт (з можливістю його коригування) [3, с.66]. Суть підходу до принципу фінансового планування підпорядковане вирішенню заздалегідь встановлених завдань, зміщуючись в бік фінансових можливостей в ув'язці з елементами потенціалу підприємства.

До завдань фінансового планування відносяться:

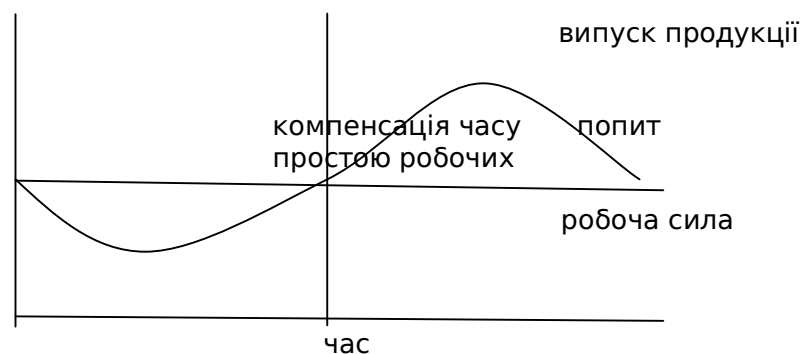
- Визначення потреби у фінансових ресурсах, планування обсягів і структури необхідних ресурсів і термінів їх надходження;
- Формулювання складу майбутніх планових проблем, визначення системи очікуваних небезпек або передбачуваних можливостей підприємства [4, с. 362];
- Обґрунтування висунутих стратегій, цілей і завдань, які планує здійснити підприємство в майбутній період, проектування бажаного майбутнього організації;
- Планування основних засобів досягнення поставлених цілей і завдань, вибір або створення необхідних коштів для наближення до бажаного майбутнього;
- Проектування впровадження розроблених планів і контроль за їх виконанням [5, с. 83].

Вхідною інформацією для короткострокового фінансового планування є річна виробнича програма підприємства на основі фінансових ресурсів. Виробнича програма є основою для вирішення задач аналітичного планування, обліку і контролю, спільно з якими вона дає можливість здійснювати цілеспрямоване управління всім виробництвом, раціонально розподіляти наявні в розпорядженні підприємства ресурси. [6, с. 559]. На основі виробничої програми визначається необхідна кількість запасів ресурсів, а також розраховуються: собівартість продукції, фонд заробітної плати, прибуток, рентабельність і ряд інших показників. У зв'язку з цим використання методів оптимізації дозволить поліпшити діяльність всього підприємства в цілому: скласти оптимальний (з точки зору певного критерію) план випуску продукції, визначити резерви, виявити вузькі місця і т.д [7, с. 352].

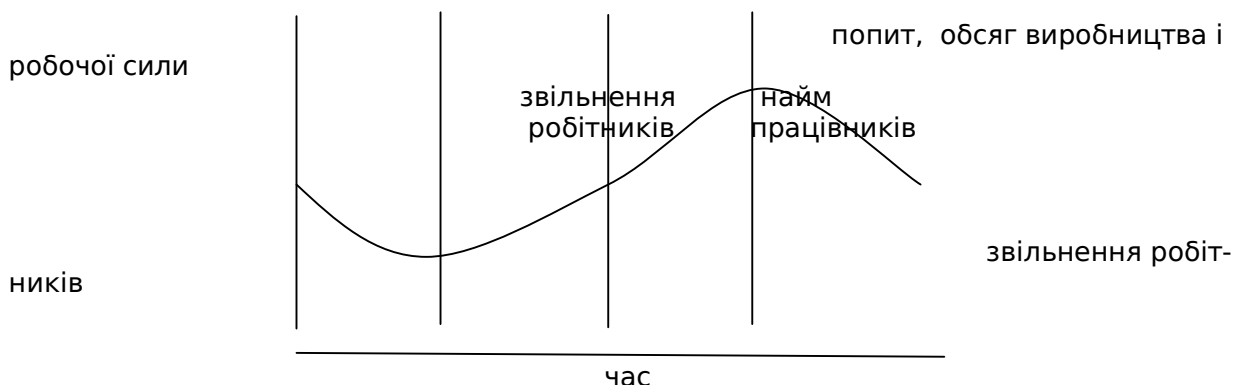
Виробнича програма включає в себе три стратегії планування виробництва (рис. 1). Ці стратегії називають «чистими», оскільки кожна з них передбачає свій зовсім відмінний підхід до вирішення проблем, пов'язаних зі зміною обсягу попиту.

а) Постійний обсяг виробництва при постійній чисельності робочої сили

б) Змінний обсяг виробництва при постійній чисельності робочої сили

в) Змінний обсяг виробництва при змінній чисельності робочої сили

Рисунок 1 - Три стратегії планування виробництва.

1. Як увазі сама назва, стратегія «Постійний обсяг виробництва при постійній чисельності робочої сили» передбачає сталість обсягу випуску продукції незалежно

від коливань попиту. Ясно, що оскільки обсяг виробництва залишається постійним, немає ніякої необхідності змінювати чисельність найнятих робітників. Різницю між обсягом сукупного попиту та обсягом випуску компенсують шляхом збільшення або зменшення запасу виробленої продукції або портфеля відкладеного попиту клієнтів. Такий принцип найбільш часто використовують в капіталомістких виробництвах з відносно низькими питомими витратами на зберігання готової продукції або створення портфеля відкладених замовлень.

2. При реалізації стратегії «Змінний обсяг випуску при постійній чисельності робочої сили» обсяг випуску змінюється в залежності від попиту, але чисельність робочої сили залишається постійною. Розбіжності між обсягом виробництва і чисельністю робочої сили регулюють шляхом організації понаднормової роботи, наданням відгулів або передачею частини обсягу роботи субпідрядникам. Цей принцип застосовується в трудомістких галузях, де потрібна висококваліфікована робоча сила і де створення запасу готової продукції або портфеля відкладених замовлень не представляється можливим або обходиться вельми дорого.

3. Стратегія «Змінний обсяг випуску при змінній чисельності робочої сили» передбачає наймання і звільнення робітників відповідно до змін обсягу виробництва. Така стратегія проводиться в трудомістких виробництвах, які не потребують кваліфікованої праці, а також у випадках, коли робітники воліють працювати сезонно.

Практично для кожного будівельного підприємства одна з цих стратегій підходить для розробки оптимального плану виробництва з мінімальними загальними витратами. Що є одним з позитивних факторів для стратегічної системи фінансового планування на підприємстві [8, с.704].

Процес мобілізації ресурсів на стадії виконання стратегії припускає поряд з ефективним їх розподілом також оцінку джерел надходження капіталу. Поряд зі стратегічними змінами важливим завданням, все ж, є вибір стратегії поведінки, що базується на основі формуванні та мобілізації фінансових ресурсів підприємства. З цієї точки зору існує два дуже важливі моменти - розподіл ресурсів підприємства за окремими складовими стратегії, а також час. Для цього керівництво будівельного підприємства встановлює стратегічні орієнтири (критерії) використання грошових коштів, які фіксують те, на які цілі можуть здійснюватися витрати. На стадії виконання стратегії має бути проаналізована потреба в грошових коштах для вирішення окремих завдань і виконання функцій, визначені пріоритети в розподілі коштів. Пріоритети встановлюються таким чином, щоб фінансування в найбільшій мірі сприяло здійсненню стратегії. Основним інструментом, використовуваним для розподілу ресурсів, є складання і виконання бюджету, який враховує не тільки грошові, але і капітальні кошти [9, с.118-123].

Висновок. Таким чином, стратегії фінансового планування повинні базуватися на трьох основних принципах: 1. Регулювання здачі об'єктів в експлуатацію на основі скорочення строків будівництва, що призведе до максимізації прибутку підприємства; 2. Формування фінансового плану як одного з головних стратегічних елементів, що дозволить ефективно управляти потенціалом будівельного підприємства; 3. Планування виробничої програми заснованої на короткостроковому і довгостроковому плануванні, що дозволить забезпечити і підтримати високий рівень конкурентної переваги.

Перелік посилань.

1. Лычкин, Ю. Потенциал строительного комплекса / Ю. Лычкин // *Экономист*. – 1997. – № 6. – С. 26-35.
2. Тренев Н.Н. Стратегічне управління / Н.Н. Тренев. - М.: ПРИОР, 2000. – 220 с.
3. Риффа, Н. Ф. Субъективный фактор конкурентоспособности продукции: тенденции роста / Н. Ф. Риффа // *Вестник Волгогр. архитектур-строит. акад. Сер.: Гуманитар. науки*. – 2000. – Вып. 1. – С. 66.
4. Должанський, І. З. Управління потенціалом підприємства / І. З. Должанський, Т. О. Загорна, О. О. Удалих, І. М. Герасименко, В. М. Ращупкіна. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 362 с.
5. Йеннер, Т. Создание и реализация потенциала успеха как ключевая задача стратегического менеджмента / Т. Йеннер // *Проблема теории и практики управления*. – 1999. – № 2. – С. 83.
6. Попов, Е. В. Рыночный потенциал предприятия / Е. В. Попов. – М.: Экономика, 2002. – 559 с.
7. Краснокутська, Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навчальний посібник / Н. С. Краснокутська. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
8. Маскон М. Основи менеджменту / М. Маскон, А. Майкл, Х.Франклін - Москва: Видавництво "Справа", 1997. - 704 с.

УДК 338.45 (330.567.2)
JEL M 11

ВІДТВОРЮВАЛЬНІ ЦІЛІ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ПОРТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кібік О.М., д.е.н., професор

Брагарник О.О.

Національний університет «Одеська юридична академія»

Анотація. Розглянуто особливості процесу реструктуризації різних елементів капіталу сучасних підприємств портової діяльності України з метою визначення особливостей та відтворювальних цілей сучасного етапу реструктуризації портових підприємств України. Методологічною основою дослідження є системний підхід, закони і закономірності економічного розвитку, наукові роботи провідних вчених та фахівців з економіки портової діяльності. Всі сфери функціонування портових підприємств (організаційно-правова структура, майновий комплекс, виробничий комплекс, структурований фінансовий об'єкт, соціально-організаційний комплекс) мають бути взаємопов'язаними з позиції ефективності відтворення капіталу підприємства портової діяльності. Досліджено систему чинників мікро- та макrorівнів, які обумовлюють процеси реструктуризації сучасних підприємств портової діяльності, якими є соціально-економічна структура держави, на території якої функціонує портове підприємство, історія розвитку та національні традиції, геополітичне положення портового підприємства, види робіт та послуг, що виконують та надають підприємства, наявність та ефективність використання елементів капіталу тощо. Результативність відтворювального процесу визначає система чинників, основними з них визначено специфіку інноваційного розвитку; якість, кількість, вік, ступінь використання засобів виробництва; форму інвестиційного забезпечення; рівень інформаційного забезпечення; характер робочої сили, що використовується; характер організації та якості управлінської діяльності. Результати можуть бути використані в процесі реструктуризації морських портів та стивідорних компаній України. Сучасна портова індустрія України повинна реорганізуватися шляхом залучення приватного капіталу і зменшення державного втручання для реалізації відтворювальних цілей з врахуванням сучасних тенденцій на фінансових, промислових, транспортних ринках та процесів реструктуризації в різних сферах.

Ключові слова: відтворення, капітал, реструктуризація, підприємства портової діяльності.

Постановка проблеми. Підприємства портової галузі України в сучасних умовах підвищення інтенсивності конкурентної боротьби на портових ринках активно реформуються відповідно до змін зовнішнього та внутрішнього середовища. Стратегією розвитку морських портів України до 2038 р. визначено комплекс проблем функціонування та розвитку портової галузі. Безумовно всі визначені проблеми вимагають вирішення. Однак, серед проблем є ті, вирішення яких є важливою передумовою розв'язання інших. До таких проблем слід віднести повільне оновлення основних фондів морських портів, невідповідність їх технічного рівня вимогам щодо надання послуг із здійснення операцій з вантажами, відсутність дієвого механізму залучення приватних інвестицій для розвитку морських портів та захисту прав інвесторів. Наявність таких проблем є передумовою низьких темпів та ефективності відтворення капіталу підприємств портової діяльності, передусім морських портів.

Економічна, технологічна, управлінська та інші структури портових підприємств, що безпосередньо впливають на результати відтворювального процесу, виявляються не в змозі адекватно реагувати на зміни, що відбуваються.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання реструктуризації портів вивчали вітчизняні та іноземні спеціалісти. Так у роботах В.І. Чекаловця були розглянуті основні проблеми та перспективи розвитку портів [7]. А.Л. Колодін теоретично обґрунтував ос-